

KRÁLOVNÁ
ANGLICKEJ
DETEKTÍVKY

Agatha Christie

SLONY
NEZABÚDAJÚ

Vydal Slovenský spisovateľ, a. s.
Miletičova 23, 821 09 Bratislava 2
E-mail: info@slovenskypisovatel.sk
www.slovenskypisovatel.sk
Zodpovedná redaktorka Hana Brunovská
Tlač TBB, a. s., Banská Bystrica

Z anglického originálu Agatha Christie: *Elephants Can Remember*
preložila Lenka Cinková.

Na obálke a titulnom liste je použité oficiálne logo Agathy Christie.

Elephants Can Remember Copyright © 1972 Agatha Christie Limited.
All rights reserved.

Translation entitled *Slony nezabúdajú* © 2021 Agatha Christie Limited.
All rights reserved.

AGATHA CHRISTIE, POIROT and the Agatha Christie Signature
are registered trademarks of Agatha Christie Limited
in the UK and elsewhere. All rights reserved.

Cover Design © Barbara Baloghová 2021
Cover Photo © Roberto Ouro Tubio / Arcangel

ISBN 978-80-220-2353-5

Venujem
MOLLY MYERSOVEJ
za mnohé láskavosti.

LITERÁRNY OBED

1

Pani Oliverová sa obzerala v zrkadle. Kútikom oka letmo pozrela na hodinky na kozubovej rímse, ktoré, ak si dobre pamätala, dvadsať minút meškali. Potom sa opäť pustila do skúmania svojich vlasov. Vôbec sa nezdráhala priznať si svoj problém, že neprestajne potrebuje meniť účesy. Už vyskúšala takmer všetko. Raz strohý *pompadour*, potom zas účes, pri ktorom mali vlasy sčesané dozadu odhaľovať jej intelektuálne pôsobiaco obočie – teda aspoň v to dúfala. Vyskúšala pevné, úhľadné kučierky i akúsi umelecky rozstrapatenú frizúru. Dnes však musela uznať, že na tom, čo má na hlave, až tak veľmi nezáleží, pretože sa chystala spraviť niečo, čo robila len veľmi zriedkavo – vziať si klobúk.

Na vrchnej poličke šatníka pani Oliverovej ležali štyri klobúky. Jeden slúžil výlučne na svadby, vtedy bol klobúk úplná nevyhnutnosť. Pani Oliverová mala také rovno dva. V okrúhlejškatuli mala odložený klobúk s pierkami. Tesne priliehal k hlave a obstál by, aj keby sa cestou z auta do kostola či v dnešných časoch veľakrát aj na radnicu náhle strhla búrka.

Druhý, elegantnejší, bol určený len na svadby za letných sobotných popoludní. Zdobili ho kvietky, šifón a žltá sieťka.

Zvyšné dva klobúky boli o čosi univerzálnejšie. Jeden z nich pani Oliverová nazývala „vidiecky“; bol zo svetlohnedej plsti, mal vkusnú striešku, ktorá sa dala vyhnúť dohora, a hodil sa k tvídovým kostýmom s akýmikoľvek vzormi.

Pani Oliverová mala jeden teplý kašmírový pulóver a jeden tenký pulóver na horúce dni, a oba k tomuto klobúku farebne ladili. Hoci tie pulóvre nosila často, klobúk nepoužívala takmer nikdy. Veď komu by sa už len chcelo dať si klobúk iba nato, aby sa šiel na vidiek naobedovať s priateľmi?

Štvrtý klobúk bol zo všetkých najdrahší a tiež výnimočne odolný. Pani Oliverovej občas napadlo, že je taký odolný asi preto, lebo bol taký drahý. Bol to vlastne akýsi turban vytvorený kontrastujúcimi vrstvami zamatu v celkom pekných pastelových odtieňoch, ktoré sa hodili ku všetkému.

Pani Oliverová na okamih zaváhala a zavolala si pomoc.

„Maria,“ zvolala, potom znova a hlasnejšie zopakovala: „Maria! Podte sem na chvíľku.“

Maria prišla. Bola zvyknutá pani Oliverovej radiť, keď sa rozhodovala, čo si má obliecť.

„Ako vidím, beriete si svoj pekný elegantný klobúčik,“ podotkla Maria.

„Áno,“ odvetila pani Oliverová. „Chcela som sa opýtať, či podľa vás vyzerá lepšie takto, alebo opačne.“

Maria o kúsok ustúpila a zahľadela sa na ňu.

„Teraz ho ale máte naopak, nie?“

„Áno, viem,“ prisvedčila pani Oliverová. „Som si toho vedomá. No zdalo sa mi, že je to takto lepšie.“

„Ale prečo?“ opýtala sa Maria.

„Nuž, asi je určené, ako to má byť správne. No malo by sa to tak páčiť aj mne, nielen tým ľuďom, čo ho predávajú,“ zdôraznila pani Oliverová.

„Prečo si myslíte, že vyzerá lepšie, keď ho máte opačne?“

„Lebo tak vidieť tú peknú modrú a tmavohnedú, čo je podľa mňa krajšie než z druhej strany, kde je zelená, červená a čokoládová.“

Pri tých slovách si pani Oliverová klobúk zložila a znova si ho nasadila, najprv nesprávnou stranou, potom správnou stranou a napokon bokom, to však obe zavrhli.

„Na šírku ho mať nemôžete. Nehodí sa vám to k tvári. Vlastne by sa to nehodilo nikomu.“

„Nie, takto to nepôjde. Nakoniec si ho asi založím tak, ako má byť.“

„Nuž, to je vždy lepšie,“ prikývla Maria.

Pani Oliverová si zložila klobúk. Maria jej pomohla obliecť si tenké vlnené šaty jemnej tmavofialovej farby s dobrým strihom a založiť si klobúk.

„Vyzeráte veľmi elegantne,“ zhodnotila uznanlivo.

To sa pani Oliverovej na Marii páčilo. Ak sa našiel čo i len najmenší dôvod, vždy vedela človeka oceniť a pochváliť.

„Prednesiete prejav?“ opýtala sa Maria.

„Prejav?“ zhrozila sa pani Oliverová. „Nie, pravdaže nie. Vedíte, že prejavy odmietam.“

„Myslela som, že na literárnych obedoch to tak chodí. Idete predsa na literárny obed, nie? Slávni spisovatelia roku 1973, či do akého roku sme sa to dostali.“

„Nemusím nič prednášať,“ povedala pani Oliverová. „Bude tam zopár ďalších ľudí, ktorí to urobia s radosťou a oveľa lepšie než ja.“

„Nepochybujem, že keby ste sa posnažili, predniesli by ste vynikajúci prejav.“ Maria sa vžívala do roly pukušiteľky.

„Nie, to teda nie,“ oponovala pani Oliverová. „Viem, čo dokážem a čo nie. Prejavy prednášať nedokážem. Som z toho vždy celá vystrašená a nervózna a určite by som sa zakoktala alebo povedala dvakrát to isté. Nielenže by som sa cítila hlúpo, ale pravdepodobne by som tak aj vyzerala. Aj keď so slovami mi to ide. Slová sa dajú napísať, nahovoriť do stroja alebo niekomu nadiktovať. So slovami dokážem všeličo, ale len pokiaľ nemusím prednášať prejav.“

„Nuž, dúfam, že všetko dobre dopadne. Som si istá, že áno. Bude to veľkolepý obed, však?“

„Áno,“ odvetila mimoriadne skľúčeným tónom pani Oliverová. „Bude to veľkolepý obed.“

Prečo – pomyslela si, no nahlas nič nepovedala – prečo naň, dopekla, idem? Chvíľu uvažovala, vždy radšej vopred vedela, do čoho sa púšťa, než keby mala najprv niečo urobiť, a až potom sa zamýšľať, prečo tak konala.

„No,“ povedala si sama pre seba, keď sa Maria musela rýchlo vrátiť do kuchyne, kam ju privolala aróma prihárajúceho džemu, „asi som chcela zistiť, aké to je. Stále ma volajú na rôzne literárne obedy a podobné podujatia, no ešte som na žiadnom nebola.“

Pani Oliverová sa prepracovala k poslednému chodu toho veľkolepého obeda a so spokojným povzdychom sa pohrávala so zvyškom snehovej pusinky, ktorú mala na tanieri. Snehové pusinky mala veľmi rada; bol to lahodný posledný chod vskutku lahodného obeda. Keď však človek dovrie stredný vek, na pusinky si musí dávať pozor. Na príčine sú zuby. Na pohľad im nič nechýba, majú tú výhodu, že nemôžu bolieť, sú biele a celkom pekné, úplne ako skutočné. No pravda je taká, že nie sú skutočné. A zuby, ktoré nie sú skutočné – o tom aspoň bola pani Oliverová presvedčená –, nie sú z prvotriedneho materiálu. Pokiaľ vedela, psy majú zuby zo slonoviny, no tie ľudské tvorí obyčajná kosť. Alebo, ak sú falošné, tak zrejme plast. V každom prípade človek si nesmie urobiť hanbu, i keď s falošnými zubami je to niekedy ťažké. Náročný je hlávkový šalát, solené mandle a sladkosti ako čokoládové bonbóny s tvrdou náplňou, ťahavý karamel a lahodné lepkavé snehové pusinky. So spokojným povzdychom dojedla posledný kúsok. Bol to veľmi dobrý obed.

Pani Oliverová mala rada svoje pohodlie. Obed jej veľmi chutil. Po chuti jej bola aj spoločnosť. Obed sa konal na počesť slávnych ženských spisovateliek, no našťastie naň boli pozvaní aj mnohí iní ľudia. Zúčastnili sa na ňom spisovatelia, kritici, ľudia, ktorí knihy čítajú, aj tí, ktorí ich píšu. Pani Oliverová sedela medzi dvoma veľmi šarmantnými príslušníkmi

mužského pohlavia. Po jednej strane mala Edwina Aubyna. Jeho básne sa jej odjakživa páčili, a zároveň to bol nesmierne zábavný človek, ktorý prekypoval vtipnými zážitkami zo svojich zahraničných ciest a historkami o svojich spisovateľských a osobných dobrodružstvách. Zaujímali ho tiež reštaurácie a jedlo, a tak sa spolu s potešením pohovárili o jedle a tému literatúry nechali bokom.

Sir Wesley Kent, ktorý sedel po jej druhej strane, bol tiež veľmi príjemný spoločník. Pochválil jej knihy s takým taktom, že ju jeho slová neprivedli do rozpakov, čo sa mnohým podarí bez najmenej námahy. Objasnil, prečo sa mu páčia jej diela. Boli to dobré dôvody a pani Oliverová to ocenila. Pochvala od mužov je vždy prijateľná, pomyslela si. Len ženy sa zbytočne rozplývajú. Strašné, čo jej len niektoré ženy písali! Pravda, neboli to vždy len ženy. Niekedy aj rozčítaní mladí muži zo vzdialených krajín. Práve minulý týždeň jej prišiel list od fanúšika, ktorý sa začínal takto: „Pri čítaní Vašej knihy cítim, že ste nepochybne veľmi vznešená žena.“ Po prečítaní *Druhej zlatej rybky* sa dostal do stavu intenzívnej literárnej extázy, ktorú pani Oliverová pokladala za úplne nepatričnú. Nebola prehnane skromná. So svojimi detektívnymi príbehmi bola celkom spokojná. Niektoré boli dobré, iné menej. No podľa jej názoru neexistoval nijaký dôvod, aby na základe nich niekto prišiel k záveru, že je vznešená žena. Jednoducho má šťastie, že vie písať knihy, aké ľudia radi čítajú. Skutočné šťastie, pomyslela si pani Oliverová.

Keď sa to tak vezme, prežila toto utrpenie celkom v zdraví. Dobré sa zabavila a porozprávala s niekoľkými príjemnými ľuďmi. Teraz sa presúvali na miesto, kde sa podávala káva a kde si človek mohol nájsť nových spoločníkov na rozhovor. Pani Oliverová vedela, aké je to nebezpečné. Pri tejto príležitosti sa na ňu vrhnú ženy. Zaútočia na ňu dotieravou chválou, na ktorú nikdy nie je schopná nájsť správnu odpoveď, pretože správna odpoveď neexistuje.

Všetky správne repliky znejú ako z turistického sprievodcu pre cesty po zahraničí.

Otázka: „Musím vám povedať, že hrozne rada čítam vaše knihy. Sú úžasné!“

Odpoveď vystresovanej spisovateľky: „To ma veľmi teší. Ste láskavá.“

„Celé mesiace som čakala na stretnutie s vami. Skvelé, že vás konečne vidím naživo.“

„To je od vás naozaj veľmi milé.“

A takto to išlo ďalej. Akoby ani jedna nedokázala hovoriť o ničom inom. Stále len o jej knihách alebo o knihách tej druhej, ak o nich niečo vedela. Ocitla sa v literárnej spleti a nevedela sa v nej pohybovať. Niektorým sa to darilo, ale pani Oliverová si s trpkosťou uvedomovala, že jej táto schopnosť chýba. Keď sa raz zdržiavala na istej ambasáde v zahraničí, jedna zahraničná priateľka jej dala krátke školenie.

„Počúvala som,“ povedala Albertina pôvabným hlbokým cudzokrajným hlasom, „čo si vrela tomu mladému mužovi z novín, ktorý s tebou prišiel urobiť rozhovor. Nie si na svoju prácu taká pyšná, ako by si mala byť. Mala by si povedať: ‚Áno, píšem dobre. Píšem lepšie než ktorýkoľvek iný autor detektívnych príbehov.‘“

„Ale to nie je pravda,“ namietla pani Oliverová. „Nepíšem zle, ibaže...“

„Ach, takto nehovor! Musíš povedať, že to je pravda. Možno si to nemyslíš, ale musíš to povedať.“

„Albertina,“ oslovila ju pani Oliverová, „škoda, že tým novinárom nemôžeš odpovedať na otázky ty. Išlo by ti to výborne. Nemôžeš sa raz tváriť, že si ja, a ja budem počúvať za dverami?“

„Áno, mohla by som. Bola by to zábava. Ale odhalili by nás. Vedia, ako vyzeráš. Skrátka, musíš hovoriť: ‚Áno, áno, viem, že som lepšia ako všetci ostatní.‘ Musíš to povedať každému, každý by to mal vedieť. Mali by o tom písať. Je strašné vidieť,

ako tam sedíš a rozprávaš, akoby si sa ospravedlňovala za to, kým si. To nesmieš.“

Pani Oliverová si vtedy pripadala ako nádejná začínajúca herečka, ktorá sa učí svoju úlohu, a režisér je zúfalý, ako zle sa jej zhostila. Dnes však nepredpokladala nejaké veľké ťažkosti. Keď všetci vstanú od stola, bude na ňu čakať zopár žien. Zo dve tam už postávajú. To nič. S úsmevom sa tam vyberie, bude sa správať milo a hovoriť: „To je od vás láskavé. Potešili ste ma. Je príjemné vedieť, že ľuďom sa páčia moje knihy.“ Samé otrepané frázy. Je to ako strčiť ruku do škatule a vytriahnuť odtiaľ užitočné slová, vopred pospájané ako koráliky na retiazke. A potom, už onedlho, bude môcť odísť.

Obzrela sa okolo stola, či neuvidí nejakých priateľov alebo možných obdivovateľov. Áno, v diaľke zazrela Maurine Grantovú, to je veľmi zábavná osoba. Nadišla chvíľa, keď spisovateľky a ich spoločníci, ktorí sa zúčastnili na obede, vstali. Valili sa k stoličkám, konferenčným stolíkom, gaučom a diskrétnym kútikom.

Túto chvíľu pani Oliverová vždy považovala za nebezpečnú, hoci väčšinou na kokteillových a nie literárnych večierkoch, keďže na tie zvyčajne nechodila. V ktoromkoľvek okamihu sa môže vynoriť nebezpečenstvo v podobe niekoho, na koho sa nepamätá, ale kto sa pamätá na ňu, alebo niekoho, s kým sa rozhodne nechce rozprávať, no nemá sa mu ako vyhnúť. A práve sa k nej blížila prvá dilema. Statná žena značných rozmerov s veľkými bielymi zubami. Po francúzsky by sa dalo povedať *une femme formidable*, no okrem tejto francúzskej vlastnosti mala v sebe očividne aj obrovský kus anglickej pánovačnosti. Bolo zjavné, že pani Oliverovú buď pozná, alebo si zaumienila, že sa s ňou zoznámi. Nakoniec sa ukázalo, že ide o druhú možnosť.

„Pani Oliverová!“ zvolala vysokým hlasom. „Som taká rada, že som vás stretla! Už dlho som po tom túžila. Zbožňujem vaše knihy. Aj môj syn ich zbožňuje. Manžel, keď kedysi cesto-

val, vždy so sebou nosil aspoň dva vaše romány. No tak, počte sem, sadnite si. Chcem sa vás toho toľko opýtať.“

Nuž, pomyslela si pani Oliverová, toto nie je práve môj obľúbený typ ženy. Ale či táto, alebo iná, v podstate je to jedno.

Jej spoločníčka ju s odhodlanosťou policajta odvieďla k dvojmiestnej pohovke za rohom, vzala si kávu a jednu šálku položila aj pred pani Oliverovú.

„Výborne. Tu budeme mať pokoj. Predpokladám, že ma nepoznáte. Som pani Burtonová-Coxová.“

„Ach áno,“ odvetila pani Oliverová v rozpakoch ako zvyčajne. Pani Burtonová-Coxová? Žeby tiež spisovateľka? To meno sa jej s ničím nespájalo. No mala pocit, že už ho niekde počula. Matne si spomínala. Kniha o politike alebo čosi podobné? Určite nepíše beletriu, zábavnú literatúru ani detektívky. Možno intelektuálka so záujmom o politiku. To by malo byť jednoduché, pomyslela si s úľavou. Iba ju nechám rozprávať a raz za čas prehodím: Zaujímavé!

„To, čo vám poviem, vás nepochybne veľmi prekvapí,“ spustila pani Burtonová-Coxová. „No z vašich kníh cítim, aká ste súcitná a ako dobre rozumiete ľudskej povahe. Viem, že len vy mi dokážete dať odpoveď na moju otázku.“

„Nemyslím si, že...“ Pani Oliverová hľadala slová, ktorými by vyjadrila, že si nie je istá, či bude schopná naplniť vysoké očakávania svojej spoločníčky.

Pani Burtonová-Coxová si namočila do kávy kocku cukru a začala ju dravo chrúmať, akoby to bola kosť. Slonovinové zuby, pomyslela si pani Oliverová neprítomne. Slonovina? Psy majú zuby zo slonoviny, mrože majú kly a slony, samozrejme, tiež. Veľké slonovinové kly.

Pani Burtonová-Coxová pokračovala: „Než začnem, musím sa vás opýtať – som si takmer istá, že sa nemýlim, ale predsa len – máte krstnú dcéru, však? Krstnú dcéru menom Celia Ravenscroftová?“

„Á,“ odvetila príjemne prekvapená pani Oliverová. Pomys-

lela si, že jej azda nebude prekážať zhovárať sa o krstnej dcére. Mala ich veľa, nielen krstných dcér, ale aj krstných synov. Roky už na ňu doliehajú, to si musí priznať – občas sa ani na všetkých nepamätá. Vždy si voči nim v pravom čase splnila svoje povinnosti, čo znamenalo, že im v detstve na Vianoce posielala hračky, keď vyrastali, navštevovala krstné deti a ich rodičov alebo dovolila, aby oni navštevovali ju, sem-tam vyzdvihla chlapcov alebo dievčatá zo školy. Neskôr, keď nadišli významné dni, buď dvadsiate prvé narodeniny, alebo sobáš, urobila to, čo musí urobiť každá správna krstná matka, a obdarila ich finančnou hotovosťou či iným darom. Potom sa krstné deti vždy vzdialili, niektoré viac, iné menej. Poženili sa a povydávali, odišli do cudzích krajín, pracovali na zahraničných ambasádach, učili v zahraničných školách alebo sa venovali sociálnym projektom. A tak sa jej trochu vytratili zo života. Bolo príjemné ich znova stretnúť, keď sa náhodou opäť objavili na obzore. No musela sa rozpamätať, kedy ich naposledy videla, kto sú ich rodičia a z akého dôvodu si ju vybrali za krstnú matku.

„Celia Ravenscroftová,“ zopakovala pani Oliverová. Robila, čo mohla. „Áno, samozrejme. Pravdaže.“

Niežeby si Celiu Ravenscroftovú vedela vybaviť, teda inak než spreď mnohých rokov. Pamätala si jej krst. Išla na Celiin krst a našla pre ňu veľmi pekné strieborné cedidlo v štýle kráľovnej Anny ako darček. Užitočný dar na krst, ktorý výborne poslúži na cedenie mlieka, ale keby jej krstná dcéra potrebovala hotové peniaze, môže ho kedykoľvek predať za slušnú sumu. Bolo to cedidlo z roku 1711 s puncovou značkou Britannia. Je oveľa jednoduchšie zapamätať si strieborné kanvice na kávu, cedidlá či šálky na pamiatku krstu než samotné dieťa.

„Áno,“ zopakovala, „samozrejme. Bohužiaľ, už som ju veľmi dávno nevidela.“

„Chápem vás. Nuž, je to... pomerne impulzívne dievča,“

zhodnotila pani Burtonová-Coxová. „Totiž, často mení názory. Pravda, je veľmi inteligentná, na univerzite sa jej darilo, ale jej politické názory... Dnes majú tuším všetci mladí politické názory.“

„Mrzí ma to, ale v politike sa nevyznám,“ povedala pani Oliverová. Politiku odjakživa nenávidela.

„Vkladám do vás svoju dôveru. Poviem vám, čo presne potrebujem vedieť. Istotne vám to nebude prekážať. Zo všetkých strán počúvam, aká ste láskavá a ochotná.“

Som zvedavá, či si chce odo mňa požičať peniaze, premýšľala pani Oliverová. S rozhovormi, ktoré sa začínali takto, mala svoje skúsenosti.

„Je to pre mňa mimoriadne dôležité. Jednoducho to musím zistiť. Chápete, Celia sa bude vydávať – alebo si to aspoň myslí – za môjho syna Desmonda.“

„Ale, naozaj?“ zvolala pani Oliverová.

„Taká je, aspoň zatiaľ, ich predstava. Samozrejme, človek musí zistiť, s kým má vlastne do činenia, a je tu niečo, čo sa naozaj potrebujem dozvedieť. Nedá sa však na to opýtať len tak, nemôžem prísť za cudzou osobou a položiť jej takúto otázku, no pri vás, pani Oliverová, nemám pocit, že ste cudzia osoba.“

Bodaj by ste ho mali, pomyslela si pani Oliverová. Zmocňovala sa jej nervozita. Uvažovala, či Celia nemá nemanželské dieťa alebo ho možno bude mať, a od nej sa očakáva, že by to mala vedieť a poskytnúť pani Burtonovej-Coxovej podrobnosti. To by bolo nepríjemné. Na druhej strane, húpala pani Oliverová, nevidela som ju už päť alebo šesť rokov a teraz má okolo dvadsaťpäť, dvadsaťšesť, takže nebude ťažké povedať, že o ničom neviem.

Pani Burtonová-Coxová sa predklonila a sťažka vydýchla. „Chcem sa s vami porozprávať, lebo som si istá, že viete alebo prinajmenšom tušíte, ako sa to celé stalo. Bolo to tak, že jej matka zabila jej otca, alebo otec matku?“